

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția I civilă

Decizia nr. 926/2018

Ședința publică din data de 21 martie 2018

Prin cererea de chemare în judecată, înregistrată pe rolul Tribunalului Iași la 5 martie 2015, reclamantul A. a solicitat, în contradictoriu cu pârâții B. (autor și senior editor la cotidianul BZI), C. (redactor șef) și D. (autor), obligarea pârâților, în solidar, la plata de despăgubiri civile în cuantum de 3.000.000 RON, cu titlu de daune morale pentru repararea prejudiciului nepatrimonial cauzat prin publicarea în perioada 5 martie 2012-5 martie 2015, în cotidianul X Iași, a numeroase articole defăimătoare la adresa sa, precum și obligarea pârâților, în solidar, la publicarea pe cheltuiala proprie a hotărârii ce se va pronunța în cauză în 3 cotidiane locale, cu cheltuieli de judecată.

În drept, acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 30 alin. (6) și art. 31 alin. (4) din Constituția României, art. 10 paragraf 1 și 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 19 paragraf 3 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice, art. 3, 4, 5, 13 din Rezoluția nr. 1003/1993 privind etica ziaristică a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, adoptată de România prin Hotărârea Guvernului nr. 25/1994, art. 1, 2, 3, 4, 9 din Codul deontologic al ziaristului și art. 253, 1349, 1357 și 1373 C. civ.

Tribunalul Iași, secția I civilă, prin Decizia nr. 690 din 13 aprilie 2016 a respins excepția lipsei calității procesuale pasive invocate de pârâta C. A respins acțiunea formulată de reclamant.

Urmare admiterii cererii de strămutare a judecării dosarului, Curtea de Apel Bacău, secția I civilă, prin Decizia nr. 370 din 20 aprilie 2017, a admis apelul declarat de reclamantul A. împotriva sentinței tribunalului, pe care a schimbat-o în parte, în sensul că a admis, în parte, acțiunea. A obligat pe pârâții C. și B., în solidar, să plătească reclamantului suma de 20.000 RON cu titlu de daune morale. A menținut dispozițiile sentinței privind respingerea excepției lipsei calității procesuale pasive a pârâtei C., respingerea acțiunii, ca nefondată, în contradictoriu cu pârâțul D. și respingerea, ca nefondat, a capătului de cerere având ca obiect publicarea hotărârii în cotidiane locale. A respins excepția autorității de lucru judecat - efectul pozitiv. A obligat pe apelant la plata către intimatul D. a sumei de 600 RON cheltuieli de judecată în apel.

Împotriva deciziei, au declarat recursuri pârâții B. și C.

Prin recursul declarat, B. a criticat decizia atacată pentru aplicarea greșită a legii, respectiv a prevederilor art. 1349 alin. (3) și art. 1373 C. civ., considerând că, în ceea ce îl privește, nu sunt întrunite condițiile angajării răspunderii civile delictuale pentru fapta altor persoane.

A arătat că instanța de apel a dedus calitatea sa de comitent în raport de autorii anonimi ai articolelor pentru care a fost obligat la despăgubiri (articolele apărute la rubrica "X", cele semnate sub pseudonimul "E." și alte 2 articole nesemnate) din faptul că a apreciat că are calitatea de editor al ziarului, atribuindu-i putere de decizie și făcându-l astfel răspunzător de publicarea articolelor incriminate.

Deși contractul său de muncă era depus la dosarul cauzei, instanța a considerat lipsit de relevanță respectivul mijloc de probă, confundând titlul onorific de senior editor cu statutul de editor al publicației.

Susține că nota distinctivă numelui său, care apărea în caseta tehnică a colectivului de redacție, era urmare a faptului că, în perioada în care au apărut articolele incriminate, era jurnalistul cu cele mai vechi state de serviciu la respectiva publicație, neavând nicio legătură cu editorul publicației și competențele acestuia.

A arătat că persoana juridică responsabilă de editarea publicației nici nu a fost chemată în judecată, prezența sa în cauză explicându-se prin faptul că a redactat o parte din cele 58 de articole în litigiu despre care instanța de apel a statuat că pârâții, în calitate de jurnaliști, au respectat deontologia profesională și au acționat cu bună credință.

Stabilirea calității sale de persoană care exercită " direcția, supravegherea și controlul " asupra articolelor de presă propuse pentru publicare este rezultatul unei erori flagrante ce a condus la aplicarea greșită a legii, motiv pentru care solicită casarea hotărârii și trimiterea cauzei spre o nouă judecată instanței de apel.

Prin recursul comun declarat de B. și C. s-a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei

spre o nouă judecată în apel, pentru motivele prevăzute de art. 488 alin. (1) pct. 6, 7 și 8 C. proc. civ.

1. Hotărârea atacată a fost criticată de recurenți în temeiul art. 488 pct. 6 și 8 C. proc. civ., pentru faptul că instanța de apel a stabilit limite de judecată pe care reclamantul nu le-a cerut prin acțiune, arătând că nu s-a susținut de către acesta teoria potrivit căreia cei doi pârâți, în calitatea lor de redactor - șef, respectiv editor, ar fi aprobat cu rea-credință materialele de la rubrica "Bursa bărfelor", cele apărute sub pseudonim și cele două materiale nesemnate.

Reclamantul, prin acțiune, definește în mod clar fapta ilicită săvârșită de pârâți-au redactat materiale cu caracter ofensator și nu face referire la reaua-credință a acestora în presupusa calitate de redactor-șef, respectiv de editor.

Acest tip de argumentare a fost adus de reclamant în faza apelului, iar pârâții nu i-au acordat o atenție corespunzătoare întrucât se afla în afara cadrului procesual stabilit prin acțiune. Un astfel de raționament cu privire la faptul că C. și B. trebuie acuzați de faptul că au aprobat publicarea textelor de la rubrica "Bursa bărfelor", a celor sub pseudonim și nesemnate, a apărut doar prin raportare la excepția lipsei calității procesual-pasive a pârâtei C. Doar în faza apelului apare argumentul că redactorul-șef C. este responsabil de apariția materialelor în discuție și că aceasta ar fi trebuit să le oprească de la apariție. Chiar și așa, reclamantul nici măcar nu o acuză că ar fi acționat cu rea-credință. În ceea ce privește situația intimatului - pârât B., s-a susținut că reclamantul nu l-a acuzat că ar fi aprobat respectivele materiale.

Au considerat astfel că instanța de apel a completat practic acțiunea reclamantului, abordarea instanței fiind cel puțin contradictorie, pe de o parte, pârâtul B. este chemat în proces pentru că a redactat nouă materiale de presă despre care instanța susține că sunt bine documentate și se încadrează în limitele libertății de exprimare și este "condamnat" pentru că a aprobat anumite texte scrise sub pseudonim sau alte texte nesemnate apărute la rubrica "Bursa bărfelor".

2. O altă critică adusă deciziei este aceea că nu este dovedită reaua - credință a intimaților-pârâți C. și B., instanța dispunând "condamnarea" pe baza unor presupuneri și prezumții. Singurele argumente ale instanței sunt acelea că așa a arătat apelantul și că este de "notorietate". Raționamentul folosit de instanța de judecată este unul greșit și poate conduce la soluții care pot dărâma din temelii orice deziderat cu privire la libertatea presei și mai ales la libertatea de exprimare, așa cum a evoluat acest concept în 2017. Dincolo de faptul că reclamantul nu a dovedit în niciun fel că cei doi ar fi acționat cu rea-credință în scopul denigrării acestuia, nu a dovedit nici măcar că aceștia sunt persoanele însărcinate prin fișa postului, prin atribuțiile de serviciu, să verifice conținutul unor materiale de presă care apar în cotidianul X Iași. În motivele de apel nu este descrisă modalitatea de aprobare și verificare a conținutului textelor jurnalistice publicate în X Iași de către C. și B., în opinia instanței atribuțiile redactorului șef și ale editorului fiind identice. Instanța de apel nu le-a dat nicio șansă celor doi, care nu au beneficiat de nicio "prezumție de nevinovăție".

Cu privire la "puterea de a decide dacă un articol va fi publicat sau nu în ziar" instanța de fond a sintetizat argumente cât se poate de logice, pe care instanța de control judiciar nu le-a combătut în nici un fel.

3. Recurenții au arătat că acțiunea trebuia formulată împotriva editorului persoană juridică și nu a editorului persoană fizică, instanța de apel oferind definiții personale, subiective, noțiunilor de editor și redactor șef. Instanța a confundat atribuțiile editorului unei publicații, care este obligatoriu o persoană juridică ce poate avea angajați, ce "trăiește" din publicitate și din vânzarea ziarului, ce exercită acte de comerț, cu atribuțiile editorului ca persoană fizică, care are ca principală activitate redactarea și editarea de texte publicistice. De altfel, instanța de fond reținuse că, deși argumentarea cererii de chemare în judecată a fost concepută ca fiind opusă nu doar semnatarilor articolelor de presă, ci și editorului, persoanei juridice care editează publicația, precum și administratorului acesteia, cererea a fost promovată doar în contradictoriu cu cei trei pârâți persoane fizice, față de care argumentele invocate pentru fundamentarea răspunderii editorului ziarului nu au nicio relevanță.

Recurenții au afirmat că instanța de apel a încălcat dispozițiile art. 478 alin. (1) C. proc. civ., prin soluția pronunțată depășind limitele efectului devolutiv al apelului, determinat de ceea ce s-a supus judecării în primă instanță. Au considerat că, fără a exista un alt probatoriu, fără a se completa probatoriul existent și mai ales fără a determina motivul pentru care raționamentul primei instanțe a fost unul greșit, instanța de apel nu putea schimba sentința tribunalului fără o judecată efectivă, concretă.

Au mai precizat că titlurile din caseta redacțională sunt pur simbolice, nu au conotații juridice, principalul rol al înscrinerii acestei funcții fiind acela de reprezentare față de colaboratorii publicației, față de terți. Cei doi intimați - pârâți lucrează în baza unor contracte de drepturi de autor cu editorul ziarului, în baza cărora își vând dreptul de proprietate intelectuală asupra unor materiale de presă, neputând, prin urmare, a decide dacă colegii lor, care lucrează pe contracte identice, au documentat în mod temeinic un articol sau nu.

În ceea ce privește funcția de editor, instanța nu a avut la dispoziție niciun contract din care să reiasă responsabilitățile

editorului și nici o fișă a postului. Această funcție de editor nu există în realitate și nu este înscrisă în Clasificarea Internațională a Standardelor Ocupaționale (IS CO-88) sau în Clasificarea Ocupațiilor din România (COR) aprobată și publicată de către Ministerul Muncii și Justiției Sociale. Sensul funcției de editor la X Iași este cea de editor multimedia. Odată cu dezvoltarea tehnologiei și evoluția galopantă a internetului, societatea care editează ziarul a considerat că este necesară înscriserea acestei titlaturii, de editor, în caseta redacțională. Nu există nicio obligație a recurentului B. de a aproba spre publicare textele colegilor săi sau textelor care sunt nesemnate sau semnate cu pseudonim.

În ceea ce o privește pe C., titlatura de redactor șef este atribuită persoanei "C.". Tocmai pentru că este o titlatură fără relevanță juridică, în dreptul acestei "profesii" de redactor-șef este trecut un pseudonim. Principalul rol al înscriserii acestei funcții acolo este acela de reprezentare față de colaboratorii publicației, față de terți.

Au mai arătat că nu există nicio subordonare a redactorilor față de persoanele care sunt înregistrate în caseta redacțională cu titlatura de editor sau redactor șef, specificând, de asemenea, că funcția de redactor șef există în Clasificarea Ocupațiilor din România, aprobată de Ministerul Muncii și Justiției Sociale, însă pentru această funcție nu a fost elaborat un standard ocupațional.

Au prezentat, în continuare, atribuțiile unui redactor șef, care poate avea grijă ca un anumit text să fie aranjat în pagină cum trebuie, dimensiunea titlului să fie una comercială, poza atașată să fie relevantă, etc. Atât C., cât și B. făceau parte dintr-o echipă denumită tot simbolic, fără efecte juridice, "colectiv redactor-șef." Fiecare dintre cei patru membri structura ediția print a ziarului zilnic, prin rotație. Această responsabilitate, stabilită pur formal la nivelul echipei de redacție, fără a reprezenta o sarcină de serviciu, consta în participarea la unele ședințe în care membrii echipei discută despre elaborarea subiectelor de presă, pun cap la cap informațiile culese, stabilesc tema subiectelor (de ex. politic, economic, juridic, sport, etc.), corectează gramatical textele și le dispun în anumite pagini în funcție de conținutul lor. Nimeni nu poate să-i spună unui jurnalist ce să scrie și ce să nu scrie.

În cazul în care jurnalistul este de rea-credință și publică informații voit denigratoare la adresa unei persoane, acesta răspunde în nume personal pentru fapta proprie, iar editorul publicației, persoană juridică, poate fi tras la răspundere și poate participa la acoperirea prejudiciului creat prin publicarea articolelor respective.

Cenzura presei fiind interzisă, sunt folosite contracte de cesiune a drepturilor de autor în domeniul mass-media tocmai pentru ca jurnalistul să aibă libertate de exprimare și să nu poată fi constrâns de o sarcină de serviciu să adopte o politică editorială cu care nu este de acord. În cazul de față, raportat exclusiv la art. 30 alin. (8) din Constituție instanța de judecată a comis o greșeală gravă confundând titlatura simbolică de editor a lui B., cu responsabilitatea de editorului unei publicații, care este o persoană juridică.

4. Recurenții au procedat, în continuare, la analiza articolelor considerate ofensatoare de către instanța de apel, cuprinse în rubrica "Bursa bărfelor", susținând că nu poate fi lezată onoarea, demnitatea, probitatea unei persoane al cărei nume nu se regăsește în niciunul dintre materialele apărute la respectiva rubrică și că aceste articole aparțin stilului satiric al pamfletului. Tocmai pentru că au fost de bună-credință jurnaliștii de la X Iași nu au publicat niciodată numele și fotografia reclamantului A. la rubrica "Bursa bărfelor". În cazul în care cei care au citit aceste materiale ar fi înțeles că este vorba de A., în conținutul acestor materiale aceștia au fost avertizați în mod clar că ceea ce scrie acolo sunt simple bârfe, zvonuri, informații neverificate, neveridice, scrise într-o tonalitate ironică, sarcastică, satirică, dură sau chiar vulgară. Instanța de control judiciar analizează aceste materiale apărute exclusiv la "Bursa bărfelor" ca și cum ar fi materiale de presă care prezintă situații factuale lipsite de suport probatoriu, ori ca judecăți de valoare lipsite de o minimă bază factuală. O astfel de analiză este lipsită de sens juridic pentru că instanța cere unui text denumit pamflet, care este o specie literară ce nu are legătură foarte strânsă cu jurnalismul, să aibă coordonatele unui text jurnalistic.

Recurenții au arătat că a fost adoptată formula pamfletului, fiind luate măsuri suplimentare de siguranță pentru a nu fi afectate drepturile legitime ale persoanelor vizate, respectiv prin titlul care conține cuvântul "bârfe" și prin avertismentul clar scris în apropiere de locul în care se află poziționată în ziar caseta redacțională, potrivit căreia materialele publicate la rubrica "Bursa bărfelor" sunt simple pamflete jurnalistic și trebuie interpretate ca atare, orice asemănare cu realitatea putând fi doar întâmplătoare. Alte măsuri de protecție a drepturilor persoanelor vizate sunt, în opinia recurenților, faptul că în această rubrică nu apare niciodată numele real al respectivelor persoane, stilul de redactare este unul exagerat, nepermițându-i cititorului să creadă tot ce se scrie. Aceste materiale nu sunt semnate pentru a fi în acord cu restul materialelor nesemnate, din categorii similare: bancuri, horoscop, ghicitori, poza zilei, etc.

Potrivit DEX, pamfletul este definit ca fiind "o specie literară în versuri sau în proză, cu caracter satiric, într-un limbaj violent și agresiv" sau "specie literară (în versuri sau în proză) cu caracter satiric, în care scriitorul înfierează anumite tare morale, concepții politice, aspecte negative ale realității sociale, trăsături de caracter ale unei persoane etc."

Această specie literară a fost adoptată de mass-media tocmai pentru că limitele libertății de exprimare pot fi mai largi decât în cazul materialelor pur jurnalistice. Faptul că instanța de control judiciar sancționează limbajul violent din aceste "bârfe" este iarăși o greșeală pentru că tocmai aceasta este caracteristica esențială a pamfletului. Într-adevăr, există unele exprimări care pot fi interpretate ca fiind șocante, pe alocuri obscene, însă acest lucru nu echivalează cu intenția de denigrare a reclamantului.

5. Recurenții au menționat existența unor contradicții grave ale instanței de apel în analiza articolelor scrise de E. sau în cele nesemnate. Susțin că instanța i-a "condamnat" și pentru că "au aprobat cu rea-credință" cele 7 materiale scrise sub pseudonimul E. și cele două articole nesemnate apărute pe data de 28.10.2014 și 1.01.2015 însă nu a lecturat aceste materiale, despre care susține că sunt denigratoare la adresa reclamantului.

Au apreciat că 6 din cele 7 materiale vizează aceleași probleme de interes public care sunt cuprinse în conținutul celor 58 de materiale despre care instanța a susținut că sunt bine documentate și că prezintă o bază factuală solidă. Articolele semnate de E. sunt scrise în aceeași tonalitate și ca restul materialelor despre care instanța susține că nu sunt denigratoare la adresa reclamantului. Excepție face materialul apărut pe data de 1 aprilie 2014, care este o "păcăleală" specifică zilei de 1 aprilie. Este un material cu caracter satiric, un pamflet în care au fost introduse mai multe nume notorii din Iași cu scopul exclusiv de divertisment. Au fost puse mesaje de avertizare a cititorilor în ziua respectivă că este un pamflet și că informațiile nu sunt reale. Orice asemănare cu persoane reale este pur întâmplătoare. Deși materialul ar părea de-a dreptul deplasat, o glumă mult prea proastă, în realitate satirizează un fapt cât se poate de real care a apărut atât în presa locală cât și centrală.

Au considerat exagerată aprecierea instanței de apel cu privire la faptul că pârâții au adus la cunoștința publicului prin exprimarea cu rea-credință a acordului pentru publicare a celor două materiale nesemnate, această aserțiune fiind în contradicție cu propriile argumente aduse atunci când a susținut că cele 58 de articole asumate au fost scrise având în vedere informații verificate și credibile. Articolul din data de 28.10.2014 are următorul titlu: "Valul Direcției Naționale Anticorupție ajunge la Iași. Zilele lui A. sunt numărate". Acest articol nu este semnat pentru că este preluat dintr-o sursă externă, doar pe ediția online a ziarului. Pe ediția online a ziarului X Iași apar zilnic sute de materiale care sunt preluate din alte surse și care sunt "urcate" pe site de o echipă care nu are nicio legătură cu redacția, respectiv de către angajați ai persoanei care deține site-ul x. Prin urmare, aprecierea conform căreia pârâții B. și C. au adus la cunoștința publicului "prin exprimarea cu rea-credință a acordului pentru publicare" a materialului preluat de departamentul online dintr-un ziar național este o eroare extrem de gravă. Pe fondul problemei, în acel material se arată că A. urmează să fie anchetat de Direcția Națională Anticorupție. Instanța a decis că informațiile din acest material sunt greșite și denigratoare, chiar în contextul în care, la scurt timp după apariția lui, domnul A. a fost reținut și arestat într-un dosar instrumentat de către Direcția Națională Anticorupție. În ceea ce privește al doilea material nesemnat, și acesta este preluat din alte surse. A fost publicat pe data de 1.01.2015, doar pe ediția online, și este cel puțin illogic ca în ziua respectivă pârâții B. și C. au venit la muncă pentru a acționa cu rea-credință împotriva domnului A. Singurii care pot lucra în acele date sunt cei care se ocupă de întreținerea fluxului de informații în mediul online.

6. Cu privire la pârâta C. au considerat că era admisibilă excepția autorității de lucru judecat în lumina art. 430 C. proc. civ. și au făcut referire la decizii și sentințe civile pronunțate de Tribunalul Iași și Judecătoria Iași, rămase definitive (Deciziile civile nr. 908/2016, nr. 404/2016, nr. 1463/2015 pronunțate de Tribunalul Iași și sentințele civile nr. 11264/2014 și nr. 865/2015 pronunțate de Judecătoria Iași) prin care, în litigii identice, pentru această parte s-a apreciat că nu are calitate procesuală când este chemată pentru a răspunde pentru faptele unor alte persoane (autorii unor texte). Aceste sentințe tranșează în mod definitiv o chestiune esențială: C. lucrează la X Iași în baza unui contract de cesiune a drepturilor de autor și nu poate răspunde decât pentru fapta proprie. Nu are în atribuțiile de serviciu obligația de a verifica dacă redactorii documentează corect sau nu subiectele de presă publicate. Chiar dacă ar fi respins această excepție, instanța avea posibilitatea să analizeze toate chestiunile invocate sub aspectul puterii de lucru judecat, având o viziune de ansamblu asupra întregului conflict juridic.

7. În continuare, au susținut că nu este îndeplinită niciuna din condițiile cerute de legislația în materie privind răspunderea civilă delictuală.

În speță nu există prejudiciu, reclamantul nedovedind existența acestuia decurgând din publicarea de materiale de presă care au scop informarea corectă a opiniei publice, în condițiile în care reclamantul nici nu a trimis un drept la replică prin care să-și expună punctul de vedere atunci când a considerat că au fost publicate informații nedocumentate. În planul dreptului civil, fapta ilicită, chiar săvârșită cu vinovăție, este lipsită de relevanță și efecte, dacă prin ea nu s-a cauzat un prejudiciu altei persoane.

Chiar și în situația teoretică a existenței unui prejudiciu, acest lucru nu este suficient pentru nașterea obligației de

reparare. Materialele de presă pentru care au fost chemați în judecată nu aduc atingere niciunui drept sau interes legitim al reclamantului. Chiar dacă unele dintre materiale au o doză de criticism mai mare, acest lucru este permis atunci când subiectul discuției este un om politic sau o persoană care deține funcție publică.

Recurenții au susținut, de asemenea, că în speță nu există o faptă ilicită, un raport de cauzalitate dintre aceasta și prejudiciu sau vinovăția autorilor textelor.

Cu privire la faptă, susțin că materialele publicate au o bază factuală clară și că reclamantul a avut o imagine negativă în toată presa din România. Discuția despre o încălcare a dispozițiilor art. 30 din Constituție, alin. (6) este de asemenea una sterilă având în vedere că jurnaliștii de la X Iași și-au exercitat profesia cu bună-credință, iar informațiile publicate nu au nici cea mai mică legătură cu atingerea onoarei, demnității sau vieții particulare a reclamantului. Nu au fost publicate informații despre viața privată a reclamantului, ci doar informații pentru care există un interes public iar documentarea materialelor a fost realizată cu respectarea tuturor cerințelor cerute de lege și de manualele de jurnalism.

Nedovedindu-se existența prejudiciului și nici a faptei ilicite, discuția despre raportul de cauzalitate dintre cele două elemente este inutilă. Și în cazul ipotetic, extrem, în care s-ar considera că ar fi fost creat un prejudiciu prin publicarea acestor materiale, atunci când jurnalistul a depus toată diligența necesară publicării unor informații adevărate, atunci când a dovedit buna credință, când a respectat toate regulile stabilite în manualele de jurnalism, nu poate fi culpabil.

Pe această temă a vinovăției, reclamantul face doar niște aprecieri generale fără nicio legătură cu speța de față, sens în care nu se impune o argumentare suplimentară în contextul celor prezentate mai sus.

8. Recurenții au prezentat considerații privind legislația comunitară în materia răspunderii delictuale și jurisprudență Curții Europene a Drepturilor Omului din perspectiva încălcării dispozițiilor art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care reglementează dreptul la exprimare, recunoscut ziariștilor, opinând că atunci când articolele de presă privesc un om politic, limitele criticii admisibile sunt mai largi decât în privința unui particular.

Pornind de la aceste statuări ale instanței europene de la Strasbourg, transformate în reguli în dreptul intern, s-a considerat că publicarea unor articole referitoare la activitatea reclamantului nu poate constitui o faptă ilicită cauzatoare de prejudicii decât dacă viața privată a acestuia ar fi substanțial atinsă. Atâta timp cât judecățile de valoare sunt fondate pe un minim de fapte, se poate reține că ele au fost formulate cu bună credință în exercițiul normal al libertății de exprimare. La fel se reține când la baza emiterii judecății de valoare există un început de probă. Prin deciziile sale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că libertatea presei presupune dreptul de a recurge la o doză de exagerare, provocare și de a utiliza expresii care ar putea să fie considerate drept polemice sau chiar lipsite de măsură pe plan personal și transmiterea de informații în termeni violenți ori care ofensează, șochează sau deranjează, la limitele criticii acceptabile, limite care sunt mai largi în privința funcționarilor publici ori politicienilor decât în privința persoanelor private (cauza Ieremiov c. României, hotărârea din 24 noiembrie 2009). Totodată, libertatea de exprimare este aplicabilă și informațiilor ori ideilor care ofensează, șochează sau deranjează, iar pentru a constitui o încălcare a art. 8 din Convenție, care protejează dreptul la reputație, un atac împotriva reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să cauzeze un prejudiciu victimei, prin atingerile aduse dreptului acesteia la respectul vieții private (cauza A. e. Norvegiei, hotărârea din 9 aprilie 2009).

Menționează, ca speță similară cu relevanță juridică pentru situația de față, cauza Tusalp v. Turcia, în care un jurnalist turc a fost obligat de către instanța națională la plata unor despăgubiri pentru un articol de tip pamflet publicat într-un cotidian împotriva fostului prim-ministru F., actualmente președinte. Curtea a apreciat că utilizarea unor expresii vulgare nu constituie un criteriu decisiv în evaluarea mesajului, în măsura în care recursul la vulgaritate poate servi unor rațiuni stilistice. Este esențial ca limbajul utilizat să nu fie subordonat unicului scop de a insulta. Curtea este de părere că diferitele observații puternice cuprinse în articolele în cauză și în special cele evidențiate de instanțele naționale nu au putut fi interpretate ca un atac personal gratuit împotriva primului-ministru F.. În plus, Curtea a observat că în dosar nu există nimic care să indice faptul că articolele au afectat cariera politică a domnului F. sau viața sa profesională și privată. Din această decizie a Curții Europene a Drepturilor Omului poate avea o relevanță semnificativă asupra speței de față și faptul că F. nu a reușit să probeze în fața instanțelor naționale că i-a fost afectată cariera politică.

În mod evident, în speța de față reclamantul nu a reușit să dovedească modalitatea în care i-a fost afectată cariera politică, viața privată sau de familie. De obicei, în cazul oamenilor politici, notorietatea este mult mai importantă decât probitatea atunci când sunt desemnați să candideze în funcții publice. Notorietatea nu se realizează doar prin materiale laudative. Totodată, a aplica sancțiuni pecuniare unui ziarist care critică o persoană publică tinde să-1 determine pe acesta ca pe viitor să nu mai recurgă la critici și să renunțe la discutarea publică a problemelor ce interesează viața colectivității.

Urmare comunicării recursurilor, intimatul - reclamant A. a depus la 10 octombrie 2017, întâmpinare la recurs, formulând prin același înscris și o cerere de recurs incident împotriva Deciziei Curții de apel nr. 370/2017, prin care a solicitat schimbarea hotărârii atacate în sensul majorării daunelor morale acordate de la suma de 20.000 RON la suma de 3.000.000 RON, astfel cum au fost solicitate prin cererea introductivă.

A apreciat ca fiind corectă admiterea apelului, instanța analizând judicios toate articolele de la rubrica ziarului intitulată "Bursa bărfelor", care lasă impresia pentru un observator neutru și de bună credință că au fost efectuate în cadrul unei adevărate campanii de denigrare, persistența apariției acestora făcând ca limita general acceptabilă de exagerare și provocare să fie depășită.

A arătat că este vădit nefondată critica recurenților - pârâți referitoare la stabilirea de către instanța de apel a unor limite nesolicitate prin acțiune, în condițiile în care respectiva teorie a fost dezvoltată în fața instanței de fond atât oral, cât și prin concluziile scrise care se află la dosar.

A considerat că reaua credință a celor doi pârâți rezultă din neexecutarea obligației pozitive pe care o aveau, aceea de a proteja reputația altor persoane prin refuzul de a publica afirmații insultătoare și afirmații calomnioase la rubrica pe care o controlau.

A solicitat respingerea recursului principal, ca nefondat.

Prin recursul incident, neîncadrat formal în vreunul din motivele prevăzute la art. 488 C. proc. civ., intimatul - reclamant a considerat că instanța de apel, în mod nejustificat, a redus cuantumul daunelor morale solicitate prin acțiunea introductivă, fără a oferi o motivare rezonabilă, această sumă nefiind echitabilă raportat la prejudiciul suferit.

A susținut că prin faptele săvârșite și modul în care au fost săvârșite recurenții - pârâți au dus campania de denigrare la un nivel foarte extins, aducând o atingere semnificativă a valorilor ce definesc personalitatea umană, toată această acțiune coordonată atingând un anumit nivel de gravitate, apt a produce consecințe negative în plan moral.

A arătat că era o persoană care se bucura de o anumită reputație în mediul personal, social și profesional, de un anumit prestigiu și notorietate pe plan politic, atât pe plan local cât și la nivel național, fiindu-i afectată grav onoarea și demnitatea, pârâții, prin campania de denigrare, reușind să-l ducă în zona trivialului și să-l asocieze scandalului public, să-i provoace neliniști și suferințe interioare atât reclamantului, cât și familiei sale și persoanelor cu care a relaționat pe plan profesional.

A mai arătat că numărul mare de articole și perioada îndelungată în care s-a desfășurat această campanie de denigrare (3 ani) au făcut ca toate aceste informații denigratoare să ajungă la cunoștința unui număr foarte mare de cititori.

Urmare comunicării întâmpinării și recursului incident către recurenții - pârâți, aceștia nu au formulat răspuns la întâmpinare, respectiv întâmpinare.

S-a procedat la întocmirea raportului asupra admisibilității în principiu a recursurilor declarate de pârâții B. și C., precum și a recursului incident declarat de reclamantul A.

Prin raport, asupra verificării motivelor de casare prevăzute de art. 488 C. proc. civ., s-a apreciat că pârâțul B. susține, prin recursul individual, greșita reținere, în ceea ce îl privește, a îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale pentru fapta altor persoane, critică încadrabilă în dispozițiile art. 488 pct. 8 C. proc. civ. Prin recursul comun, pârâții susțin că instanța de apel a depășit limitele efectului devolutiv al apelului, că a schimbat soluția întemeindu-se, nu pe un alt probatoriu, ci pe presupuneri și prezumții și că nu a determinat motivul pentru care raționamentul primei instanțe a fost unul greșit. De asemenea, indică o motivare contradictorie a instanței de apel și greșita respingere a autorității de lucru judecat cu privire la calitatea procesuală pasivă a pârâtei C. Într-o altă critică, recurenții susțin că nu sunt întrunite elementele răspunderii civile delictuale, toate criticile formulate fiind încadrate în dispozițiile art. 488 pct. 6, 7 și 8 C. proc. civ.

În recursul incident, reclamantul critică reducerea nejustificată și fără o motivare rezonabilă a cuantumului daunelor morale solicitate. Această critică, exclusiv sub aspectul nemotivării soluției, s-a considerat a fi încadrabilă în dispozițiile art. 488 pct. 6 C. proc. civ., aspectele ce țin de concordanța dintre suma acordată și gravitatea faptelor reprezentând, în opinia raportorului, motive de netemeinicie, ce exced limitelor controlului judiciar în recurs.

Analizând sentința recurată, prin prisma criticilor formulate, Înalta Curte reține următoarele:

Limitele controlului de legalitate vizează soluția instanței de apel care a reținut răspunderea civilă delictuală a pârâților

ce și-ar fi exprimat, cu rea credință, acordul pentru publicarea a 120 articole la rubrica "Bursa bârfelor", șapte materiale scrise sub pseudonimul E. și două articole nesemnate, apărute la 28.10.2014 și 1.01.2015.

Recursurile pârâților cuprind motive similare, astfel că vor fi analizate împreună.

1. Prima critică, formulată din perspectiva art. 488 pct. 6 C. proc. civ., vizează depășirea limitelor investiției de primă instanță, de către instanța de apel care a analizat răspunderea pârâților nu pentru faptul că au redactat articolele, cum susținuse inițial reclamantul, ci pentru că ar fi aprobat o atare publicare.

Este eronată o astfel de susținere, în condițiile în care, încă din acțiunea introductivă de instanță, reclamantul a arătat că fapta ilicită a pârâților este dovedită, atât pentru cei care au conceput aceste texte, cât și pentru cei care aveau obligația de a verifica textele și a le opri de la publicare pe cele care ar fi constituit fapte ilicite, considerând că depășirea dreptului la liberă exprimare s-a produs atât prin compunerea, cât și prin editarea și publicarea acestor articole (pag. 24, 26 dosar fond vol. I).

Împrejurarea că instanța de apel a reținut reaua credință a pârâților, deși ea nu a fost invocată ca atare în acțiune, în privința fapte ilicite descrise de reclamant, respectiv aceea de a edita și publica articolele cu caracter prejudiciabil de către cei care aveau obligația de a le verifica conținutul și de a opri de la publicare, nu reprezintă o depășire a limitelor investiției, ci face parte din procesul de verificare a îndeplinirii condițiilor răspunderii civile delictuale în legătură cu respectiva faptă.

Prin urmare, odată ce reclamantul a indicat, între faptele care, în opinia sa, aveau un caracter ilicit, și pe aceea privind neîndeplinirea obligației de verificare a conținutului materialului publicat, de către persoanele care răspund de editarea și publicarea ziarului, instanța a verificat în persoana pârâților indicați ca făptuitori, săvârșirea acestei fapte. Înlăturând aprecierea instanței de fond care a considerat că astfel de obligații aparțin editorului persoană juridică, instanța de apel a apreciat că răspunderea revine și celor doi pârâți în calitate de senior editor, respectiv redactor-șef al publicației.

În recursul său, recurentul B. consideră eronat că instanța de apel a stabilit că răspunde în calitate de comitent pentru fapta prepusului indicat ca autorul anonim al articolelor nesemnate sau semnate sub pseudonim. În realitate răspunderea recurentului pârât a fost reținută de instanța de apel pentru fapta proprie, respectiv pentru aprobarea și publicarea acestor articole, nereținând un caz de răspundere pentru fapta altei persoane.

Criticile dezvoltate la punctele 2 și 3, ce pot fi încadrate în dispozițiile art. 488 pct. 8 C. proc. civ., constau în faptul că în cauză nu s-ar fi dovedit reaua credință a pârâților în condițiile în care aceștia au susținut în mod constant că nu aveau atribuții de a verifica și aproba materialul ce urma a fi publicat, iar instanța și-a întemeiat judecata exclusiv pe prezumții, fără a observa că, de fapt, răspunderea revine editorului persoană juridică.

În legătură cu această critică, Înalta Curte reține că, inițial, la judecata în fond a cauzei, s-a reținut că o astfel de răspundere revine editorului persoană juridică. Astfel, în esență, instanța de fond a reținut că pârâta C. are calitate procesuală în cauză însă, pe fond, a respins acțiunea în răspundere civilă delictuală, reținând că cele 58 de materiale de presă semnate respectă exigențele demersului jurnalistic impuse de art. 10 paragraf 2 din Convenție, prin urmare intră în întregul lor sub protecția libertății de exprimare în accepțiunea art. 10 paragraf 1 din Convenție iar, în condițiile concrete ale speței, ingerința statului asupra acestei libertăți nu ar răspunde unei nevoi sociale imperioase.

Nu a fost reținută, în primă instanță, o atare răspundere în sarcina pârâților nici în ceea ce privește articolele nesemnate sau semnate cu pseudonim, chiar în condițiile în care aceștia au calitatea de senior-editor, respectiv redactor-șef, cu motivarea că între publicare și fapta personală a fiecăruia dintre ei nu se poate stabili nicio relație concretă, certă, de determinare nici pe baza argumentelor expuse în cererea de chemare în judecată și nici pe baza probatoriului administrat, nefiind investită să aprecieze măsura în care revine persoanei juridice care editează ziarul răspunderea pentru publicarea unor texte fără semnătura autorului lor, însă este cert că nu revine pârâților această răspundere, ca persoane fizice pentru care nu se probează calitatea de autor.

Instanța de apel a menținut soluția primei instanțe cu privire la cele 58 articole semnate, însă, în ceea ce privește articolele de la rubrica „Bursa bârfelor” (120 de articole), cele publicate sub pseudonimul „E.” (7 articole) și cele 2 articole nesemnate, a constatat că acestea au fost aduse la cunoștința publicului prin exprimarea cu rea-credință a acordului pentru publicare de către persoanele care, în mod evident și notoriu, aveau această putere de decizie la nivelul publicației, și anume editorul și redactorul-șef al acesteia, respectiv cei doi pârâți, B. și C., fiind, în accepțiunea instanței, cel puțin prezumabil, dacă nu chiar de notorietate, că editorul și redactorul-șef sunt cei care au puterea de a decide dacă un articol va fi sau nu publicat în ziar. S-a apreciat că acest drept nu trebuie confundat sau echivalat cu cenzurarea conținutului articolului depus la redacție de autorul lui în vederea publicării. Or, probatoriul administrat în cauză nu

răstoarnă această prezumție. Cu atât mai mult aceștia sunt responsabili pentru conținutul editorial al ziarului, atunci când articolele publicate nu sunt semnate și, deci, neasumate de nici un autor. Din moment ce publicarea respectivei rubrici se afla sub controlul lor, cei doi pârâți erau obligați să protejeze reputația altor persoane (obligație pozitivă), respectiv să nu publice afirmațiile insultătoare și/sau informațiile calomnioase. Prin urmare, s-a apreciat a nu avea relevanță tipul de contract încheiat de aceștia cu proprietarul mărcii de comerț, „X Iași”. Instanța a constatat că expresiile și judecățile de valoare care se regăsesc în aceste articole sunt extrem de vulgare, injurioase și degradante și nu au nici un temei faptic rezonabil, lăsând impresia, pentru un observator neutru și de bună-credință, că au fost efectuate în cadrul unei adevărate campanii de denigrare.

Recurenții critică acest raționament, apreciind că instanța de apel a schimbat sentința tribunalului fără o judecată efectivă.

Nu poate fi reținută această aserțiune în condițiile în care instanța de apel a procedat la o nouă judecată, în limitele investiției prin acțiunea principală și prin criticile formulate în cererea de apel a reclamantului, caracterul devolutiv al apelului permițând reevaluarea probatoriului administrat în primă instanță.

În acest sens instanța de apel a analizat și statuat cu privire la fapta pârâților cărora, în calitatea pe care au adus-o la cunoștința opiniei publice, de senior editor și redactor-șef, le revenea obligația de a verifica și aproba conținutul publicistic al ziarului, atât în ediția print, cât și în ediția on line.

Pârâții au susținut că nu aveau o astfel de obligație, neavând încheiat cu societatea editoare un contract din care să rezulte atare obligații și că nu dețin o astfel de funcție în conformitate cu codul COR, ci acționează exclusiv în baza unui contract de drepturi de autor pentru ceea ce scriau efectiv, denumirea din caseta redacțională fiind pur formală, menită a constitui doar o formă de reprezentare a publicației față de colaboratorii acesteia și față de terți. Singurii răspunzători pentru conținutul publicat, susțin pârâții, sunt autorii textelor și editorul persoană juridică, astfel cum indică și art. 30 alin. (8) din Constituție. În măsura în care echipa denumită simbolic, fără efecte juridice, colectivul redactor șef căreia îi aparțineau, alături de alți doi colegi, ar fi intervenit, aceasta ar fi reprezentat o formă de cenzură care ar fi încălcat libertatea de exprimare a ziaristului. Această echipă, susțin recurenții, structura prin rotație ediția print a ziarului, corecta gramatical textele, recurentul afirmând, în recursul propriu, că nota distinctivă de senior editor inserată în caseta redacțională s-a datorat faptului că era jurnalistul cu cele mai vechi state de serviciu la respectiva publicație.

Înalta Curte consideră că o analiză a contractelor de cesiune a drepturilor de autor este relevantă doar în ceea ce privește răspunderea pentru materialele publicistice proprii pe care pârâții în calitate de autori le furnizează publicației iar lipsa unei convenții civile sau a unui contract de muncă prin care să se instituie o obligație contractuală a pârâților de a coordona activitatea publicistică, în sensul stabilirii conținutului editorial al ziarului nu are ca efect decât înlăturarea unei eventuale răspunderi civile contractuale, patrimoniale sau disciplinare în raport cu partea cocontractantă, societatea editoare, în măsura în care se constată încălcarea unei astfel de obligații asumate.

În raport cu terții, recurenții și-au asumat calități, astfel cum ei înșiși afirmă, de reprezentare a publicației, prin urmare, în măsura în care activitatea lor îmbracă o formă ilicită și creează un prejudiciu, sunt ținuți a răspunde pentru prejudiciul cauzat acestor terți, prin fapta proprie și nu în calitate de comitenți pentru fapta prepusului.

Astfel, cât timp, în ediția print și în cea on line, pârâții figurează în calitate de editor, respectiv redactor șef, și recunosc faptul că și-au asumat atribuțiile de a discuta despre elaborarea subiectelor de presă sau de a stabili tema subiectelor, este evident că, independent de obligațiile ce le revin din contractul de drepturi de autor în baza căruia publică articolele pe care le scriu, aceștia și-au asumat, suplimentar, acele sarcini ce țin de exercitarea respectivelor funcții, recunoscute în caseta redacțională.

Deși consideră că aceste funcții nu reprezintă o profesie în conformitate cu Clasificarea Ocupațiilor din România, această aserțiune ar prezenta relevanță în raporturile între parte și editorul persoană juridică, în situația încheierii și înregistrării unui contract de muncă, în care, într-adevăr trebuie indicat codul profesional pentru clasificare, optându-se pentru una dintre profesiile cuprinse în subgrupa jurnaliști, respectiv redactor, redactor șef sau editorialist.

Însă, plecând de la dispozițiile art. 30 alin. (8) din Constituție, care instituie răspunderea civilă pentru informația adusă la cunoștință publică a editorului, autorului, proprietarului mijlocului de multiplicare, în condițiile legii și având în vedere că editorul, cel care se ocupă de editare-stabilirea formei textului, este intermediarul dintre autor și publicație, iar redactorul șef este cel care supervizează activitatea de redactare - în conținut și formă a publicației, prezumția judiciară simplă pe care instanța de apel și-a întemeiat raționamentul și care pleacă de la proba administrată în cauză referitoare la titulatura din casetele tehnice ale publicațiilor, este că aceștia au aprobat, în conformitate cu atribuțiile asumate, publicarea materialului în criminat.

Contrar susținerilor recurenților, această deducție constituie un mijloc legal de probă întrucât se întemeiază pe un fapt conex cunoscut din probele directe (care dovedesc că pârâții și-au asumat în mod public calitățile prezentate în caseta redacțională) din care se naște probabilitatea faptului pretins, acela că au și exercitat în fapt această calitate, procedând la aprobarea publicării materialului încriminat.

O astfel de concluzie rezultată din aplicarea prezumției nu a fost răsturnată de către pârâți printr-o probă contrară, în condițiile în care aceștia nu au negat că, informal, exercitau atribuții de coordonare a activității publicistice a ziarului, motiv pentru care se poate reține că, în procesul de verificare a ediției respective, intră și evaluarea conținutului materialului publicat.

În plus, chiar părțile au arătat că și-au asumat public această calitate și din considerente de reprezentare a publicației în raport cu terții. Or, în raport cu terții, atributul de reprezentativitate asumat are drept consecință angajarea răspunderii pârâților pentru modul de exercitare a sarcinilor specifice care revin, în mod obișnuit, unei persoane desemnate în această calitate.

Pretenția exercitării parțiale a atribuțiilor ce le reveneau, nu îi exonerează de răspundere pentru calitatea conținutului publicat, întrucât stabilirea temei subiectelor și corectarea gramaticală a textelor compuse în abordarea temei stabilite, nu poate fi disociată de verificarea, implicită, a conținutului acestora.

Cu atât mai mult, în situația analizată, pârâții nu au indicat autorul sau o altă persoană care ar fi putut decide cu privire la publicarea unui articol nesemnat, fiind prezumat că au acceptat ca articolele incriminate să fie publicate sub această formă, astfel că nu pot împărți o eventuală răspundere pentru conținutul prejudiciabil al acestora cu persoana care le-a conceput.

Prin urmare, independent de împrejurarea că recurenții au semnat doar un contract de cesiune drepturi de autor, calitatea pe care și-au asumat-o în mod public și pe care se prezumă (în lipsa unor probe contrare), că au exercitat-o în cadrul colectivului redacțional le impune a răspunde în fața terțului în condițiile în care au girat publicarea unor articole despre care s-a reținut că îl prejudiciază pe acesta și care nu au un autor cunoscut împotriva căruia persoana prejudiciată s-ar fi putut îndrepta.

4. Într-o altă critică formulată, recurenții au mai susținut greșita aplicare a normelor de drept substanțial privind răspunderea civilă delictuală prin raportare la analiza conținutului concret al articolelor care au apărut în cadrul rubricii „Bursa bărfelor”, considerând că acestea nu au fost de natură a leza onoarea și demnitatea reclamantului, al cărui nume nu a fost menționat în cuprinsul acestor articole. În plus, susțin că acestea reprezintă un pamflet, specie literară cu caracter satiric căreia nu i se impun coordonatele unui text jurnalistic și care permite limite ale libertății de exprimare mai largi decât în cazul materialelor pur jurnalistice.

Se arată că cititorii au fost avertizați că sunt informații neverificate și neveridice, în tonalitate sarcastică, satirică, vulgară. Se precizează că aceste informații nu pot fi analizate de instanță ca și cum ar fi materiale de presă care prezintă situații factuale lipsite de suport probatoriu, ori ca judecăți de valoare lipsite de o minimă bază factuală. Faptul că instanța de control judiciar sancționează limbajul violent din aceste „bârfe” este iarăși o greșeală pentru că tocmai aceasta este caracteristica esențială a pamfletului. Într-adevăr, susțin recurenții, există unele exprimări care pot fi interpretate ca fiind șocante, pe alocuri obscene, însă acest lucru nu echivalează cu intenția de denigrare a reclamantului.

Deși nu precizează în mod expres textul de lege încălcat, recurenții consideră, în esență, că aceste aspecte vizează caracterul ilicit al faptei. În acest sens consideră că publicarea unui pamflet nu poate fi apreciată ca având un caracter ilicit întrucât pamfletul este o specie literară ale cărei caracteristici permit o marjă mai mare a libertății de exprimare.

Din acest punct de vedere, recurenții susțin că instanța de apel ar fi analizat în mod eronat textele pamflet ca și cum ar fi materiale de presă care prezintă situații factuale lipsite de suport probatoriu, ori ca judecăți de valoare lipsite de o minimă bază factuală, aspecte improprii pamfletului.

Analizând această critică, instanța de recurs apreciază că este eronată distincția pe care recurenții o creează între limitele libertății de exprimare în cadrul unui pamflet, în comparație cu cele ale unui articol de presă obișnuit, în condițiile în care asocierea unui text de presă cu o creație literară, chiar sub forma pamfletului, nu reprezintă o cauză exoneratoare de răspundere pentru conținutul articolului, neputându-se aprecia că acesta este în totalitate o operă de ficțiune, fără nicio legătură cu realitatea. Indiferent de forma de exprimare, chiar și una artistică, ce poate permite o libertate mai mare de expresie literară, conținutul trebuie să respecte dreptul la viața privată a persoanei, cu toată doza de satiră pe care o presupune pretinsa apartenență la acest gen literar. Aceasta cu atât mai mult cu cât subiectul

pamfletelor publicate la rubrica „Bursa bârfelor” era inspirat din viața economică, socială și politică a comunității ce reprezenta publicul cititor, aflat la diferite niveluri de percepție și înțelegere a lecturii, în care capacitatea de a decela între realitate și ficțiune nu poate fi considerată a fi întotdeauna la un nivel maxim.

Instanța de apel a constatat nu doar lipsa unui suport probator al situațiilor factuale și judecăților de valoare reținute, care oricum nu ar putea fi înlăturate eo ipso din conținutul unui pamflet decât în situația unei ficțiuni totale, dar și caracterul repetitiv și vădit denigrator al expresiilor cuprinse în conținutul articolelor, considerând că judecățile de valoare sunt extrem de vulgare și că limbajul injurios a depășit limita general acceptabilă de exagerare sau provocare.

Prin urmare, se constată că instanța nu s-a rezumat doar la a identifica și sancționa lipsa unor situații factuale, ci a analizat și limbajul folosit, făcând astfel distincție între injurie, pe care a reținut-o în conținutul articolelor, în detrimentul satirei ca element de tehnică literară, invocată de pârâți ca mijloc de apărare ce ar înlătura caracterul ilicit al faptei.

Pe de altă parte, deși, astfel cum s-a arătat, recurenții critică instanța de apel pentru că ar fi analizat textele ca articole obișnuite care prezintă situații factuale, ceea ce nu este cazul, în opinia lor, în ceea ce privește specia literară a pamfletului, admit, totuși, că articolele s-au referit și la situații faptice similare cu cele pe care instanța le-a considerat, în cazul celorlalte articole semnate, ca având o bază factuală solidă.

Independent de această împrejurare, respectiv chiar dacă un anumit pamflet nu s-a întemeiat pe situații faptice, deși recurenții au admis o astfel de posibilitate, este important a se ține cont că limbajul utilizat trebuie să se încadreze în marja acceptabilă pentru libertatea de expresie publică, respectiv să nu conțină insulte personale gratuite, pentru că, în această situație, nu se mai poate vorbi de buna credință a jurnalistului, respectiv, în cauză, pentru cele care nu au un autor cunoscut, de buna credință a aceluia ce ia hotărârea de publicare.

De asemenea, nu se poate considera, cum au susținut recurenții, că identitatea persoanei ce a constituit subiect al articolelor a fost protejată, numele atribuit și referirile la ocupația și persoana subiectului de presă ce se bucură de notorietate în regiune, sugerând, nu doar unui cititor avizat, identitatea reală a acestuia.

Prin urmare argumentele recurenților nu sunt de natură a înlătura caracterul ilicit al faptei reținute în sarcina lor, acela de a fi aprobat publicarea unor articole ce au depășit, în formă și conținut, limitele libertății de exprimare jurnalistice.

5. Referitor la celelalte articole (cele nesemnate și cele publicate sub pseudonim), recurenții invocă existența unor contradicții în considerente în ceea ce privește materialele reținute ca fiind prejudiciabile pentru reclamant, comparativ cu cele pentru care instanța a considerat că nu se impune angajarea răspunderii delictuale, întrucât acestea, susțin ei, cu o excepție reprezentată de materialul din 1.04.2014, care era o păcăleală specifică acelei zile, au conținut similar, doar că sunt nesemnate, în parte întrucât sunt preluate din surse externe și postate de către angajați ai persoanei care deține site-ul care se ocupă cu întreținerea fluxului de informații în mediul on line.

Înalta Curte reține că recurenții susțin eronat o contrarietate a considerentelor care, pornind de la o situație de fapt identică - aceleași teme și afirmații existente atât în articolele semnate, cât și în cele cu autor necunoscut, a determinat o apreciere diferită cu privire la existența elementelor răspunderii civile delictuale.

Chiar dacă, într-adevăr, cu referire la aceste articole, în 6 din cele 7 poate fi identificată o bază factuală mai mult sau mai puțin solidă și judecăți de valoare ce au pornit de la descrierea unor aspecte concrete ce pot face obiectul unor investigații jurnalistice, instanța de apel a apreciat că acestea sunt lipsite de suport probator, astfel că nu se poate reține că nu a analizat conținutul lor într-o manieră similară celorlalte.

În privința articolului publicat la data de 1.04.2014 nu există o justificare pentru conținutul acestuia și limbajul folosit, neputând fi luată în considerare apărarea pârâților în sensul că, față de data publicării, era evident că articolul reprezenta o farsă.

Pe de altă parte, dacă pentru articolul publicat la 28.10.2014, „Valul Direcției Naționale Anticorupție ajunge la Iași”, se pot verifica susținerile pârâților referitoare la faptul că a fost preluat dintr-o sursă externă, fiind citată sursa respectivă, împrejurare nerelevantă pentru înlăturarea răspunderii publicării lui, pentru articolul intitulat „Urătură pentru A.” publicat la data de 1.01.2015, nu mai poate fi folosită o astfel de apărare, cu atât mai mult cu cât limbajul utilizat a fost analizat de instanța de apel și considerat vulgar, iar recurenții nu au contrazis o astfel de constatare. Împrejurarea că au fost postate în mediul on line de către angajați ai administratorului de site, nu prezintă relevanță, în condițiile în care și în varianta on line pârâții figurează în aceeași calitate.

6. Invocând dispozițiile art. 488 pct. 6, recurenții au criticat respingerea de către instanța de apel a excepției autorității de lucru judecat în ceea ce privește lipsa calității procesuale pasive a pârâtei C., pentru care susțin că, în litigii similare, s-a

constatat că aceasta nu are calitatea de a răspunde pentru autorii articolelor de presă.

Recurenții consideră că excepția vizează situația în care recurenta este chemată să răspundă pentru fapta altor persoane, întrucât din hotărârile invocate rezultă că recurenta nu poate răspunde decât pentru fapta proprie. Astfel cum s-a arătat anterior, pârâta nu a fost chemată în judecată în calitate de comitent pentru faptele prepușilor, ci pentru fapta proprie decurgând din calitatea de redactor șef. Chiar instanța de fond a constatat că reclamantul nu a chemat-o în calitate de autor ci de redactor șef, apreciind că pârâta are calitate procesuală și că verificarea atribuțiilor constituie o problemă de fond a acțiunii. În acest sens a constatat că cererea formulată împotriva pârâtei în calitate de redactor șef este nefondată, apreciere infirmată de instanța de apel care a analizat conținutul atribuțiilor exercitate de parte în această calitate și a concluzionat că acestea nu au fost îndeplinite corespunzător.

Referitor la calitatea procesuală pasivă a pârâtei, se constată că instanța de fond a respins o astfel de excepție, soluția nefiind atacată cu apel, motiv pentru care a rămas definitivă, intrând în puterea lucrului judecat. Prin urmare, recurenții nu mai puteau relua o astfel de discuție la momentul dezbaterilor din apel, și cu atât mai puțin, omisso medio, în fața instanței de recurs, pentru ca aceasta să poată fi legal investită cu analiza criticii formulate prin motivele de recurs.

De altfel, aspectul pozitiv al autorității de lucru judecat prin raportare la considerentele hotărârilor judecătorești care apreciau cu privire la obligațiile pârâtei în cadrul redacției, a fost verificat de către instanța de apel, care a constatat că nu mai poate reține contrariul față de soluția pronunțată de prima instanță.

7. Cu privire la existența prejudiciului și a faptei ilicite, recurenții susțin că au publicat informații pentru care există un interes public, fiind astfel de bună credință.

Instanța de apel a defalcat articolele pentru care a recunoscut baza factuală și interesul public, însă a apreciat că articolele neînșușite de un autor sunt cele care au depășit cu mult limitele libertății de exprimare, fiind afectată viața privată a persoanei. Este real că dreptul la liberă exprimare este aplicabil atât informațiilor și ideilor care sunt primite favorabil, cât și celor care offensează, șochează sau deranjează o persoană publică, însă valori ca viața privată, onoarea și demnitatea acesteia trebuie ocrotite. În cauză, constatarea caracterului ilicit al faptelor s-a întemeiat și pe violența, în sine, a limbajului utilizat în descrierea unor aspecte ale vieții private sau a unora care creau doar aparența de realitate (cum este cel din 1.04.2014), nu doar pe lipsa de documentare a materialelor publicate.

Cum limbajul folosit a fost extrem de vulgar, depășind limitele decenței și bunului simț pe care orice exprimare cu caracter public trebuie să le conțină atunci când este cuprinsă într-o publicație ce se adresează publicului larg, nu există o justificare, din partea pârâților, a utilizării acestui limbaj, care să poată determina aprecierea bunei credințe a persoanei care a permis folosirea lui în textul publicat. De altfel, pârâții nu au combătut în recurs aprecierile instanței de apel privind lipsa unui alt scop decât intenția de denigrare. Prin urmare, este evident că scopul urmărit nu a fost cel de informare a opiniei publice, ci de jignire adusă unei persoane, dincolo de limitele îngăduite de caracterul public al funcției acesteia.

Chiar dacă recurenții susțin că nu a fost probată existența unui prejudiciu, cel de ordin moral poate fi dedus din violența, gravitatea și intensitatea cu care valorile personal nepatrimoniale sunt atinse, aspecte analizate de instanța de apel.

8. Reclamantii au invocat în susținerea faptului că, pentru persoanele publice, limitele libertății de exprimare sunt mai largi, inclusiv în privința limbajului folosit, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în aplicarea art. 10 din Convenție, respectiv cauza Tusalp contra Turciei, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat că este permisă utilizarea unui limbaj vulgar din rațiuni stilistice cu condiția să nu fie subordonat unicului scop de a insulta. În speța citată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului reține că afirmațiile au o bază factuală și că nu au afectat cariera politică a persoanei vizate, viața profesională sau privată.

Înalta Curte reține că, în cauza citată, Curtea Europeană a constatat că cele mai multe judecăți de valoare s-au bazat pe fapte particulare, evenimente și incidente care erau deja cunoscute publicului (par. 47) și că limbajul jignitor ar putea să nu fie protejat de libertatea de exprimare, în cazul în care singura intenție a declarației ofensatoare este de a insulta. Utilizarea expresiilor vulgare în sine nu este decisivă în evaluarea unei expresii ofensatoare, deoarece ar putea servi în scopuri stilistice. Pentru Curte, stilul face parte din comunicare ca formă de exprimare și este astfel protejat împreună cu conținutul expresiei (paragraf 48).

În speța dedusă prezentei judecăți, situația nu este similară întrucât, spre deosebire de articolele ce nu fac obiectul recursului, în articolele reținute, doza de exagerare și judecățile de valoare exprimate într-un limbaj satiric sau chiar vulgar nu sunt grefate pe un minim de fapte supuse investigației jurnalistice iar pârâții nu au demonstrat cum, prin astfel de articole, care reprezintă o ingerință în viața privată, interesul general de informare al publicului primează față de viața

personală a persoanei publice.

În ceea ce privește consecințele asupra carierei politice a reclamantului, aceste împrejurări nu au constituit obiect de verificare în speță, ci dreptul la demnitatea vieții private pe care afirmațiile injurioase, inclusiv cele de natură sexuală o afectează.

Contrar susținerilor recurenților, instanța de apel a avut în vedere jurisprudența Curții Europene pe care a aplicat-o atunci când a stabilit coordonatele în care a analizat limitele libertății de exprimare în textele incriminate.

În ceea ce privește criticile din recursul incident, formulat de reclamant, care vizează nemotivarea soluției de acordare a daunelor morale, acestea sunt nefondate. Instanța de apel a prezentat care este fapta ilicită și ce anume judecări de valoare sunt degradante, fără temei factual și sunt exprimate printr-un limbaj injurios care depășește limitele acceptabile de provocare.

De asemenea, a avut în vedere proporționalitatea daunelor acordate cu faptele reținute, dar și necesitatea ca acestea să nu devină o povară financiară pentru pârâți.

Prin urmare limitele acordării daunelor au fost justificate în apel și au fost fixate reperele cuantificării lor, fiind inadmisibilă reaprecierea lor de către instanța de recurs întrucât s-ar depăși limitele controlului de legalitate de care este ținută în cadrul procesual al prezentei căi de atac.

Față de aceste considerente, Înalta Curte va respinge recursurile ca nefondate.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Respinge, ca nefondate, recursurile declarate de pârâții B. și C. și recursul incident declarat de reclamantul A. împotriva Deciziei nr. 370 din 26 aprilie 2017 a Curții de Apel Bacău, secția I civilă.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 21 martie 2018.